

Affärsmännen Del 1

Den gamla svenska statsskulden var betald på 1810-talet. Lån upptogs visserligen, främst till att fördela skatteuppbörden, men de var av kortfristig karaktär.

När järnvägsbyggandet sköt fart i Sverige på 1870-talet fanns det inte tillräckligt med kapital utan lån upptogs i utlandet. 1873 var Sveriges statsskuld nära 125 miljoner och vid slutet av 1880-talet hade den ökat till 231 miljoner kronor.

Sveriges dåliga ekonomi påverkade inte nämnvärt den lilla byn Hörby som just vid denna tid stod inför en stor expansion. I hörnet Gamla Torg—Råbygatan uppförde före detta krögaren C. M. Ljungberg i mitten av 1870-talet en manufaktur- och diversehandel som snabbt blev ortens största. I Råbygatan fanns tidigare Carl Möllers handelsbod och nästan mittemot Ljungbergs vid torget låg August Täcklinds diversehandel.

Handlare August Täcklind var en av de första handlarna på orten. 1864 etablerade han sig vid torget efter att dessförinnan haft handelsbod vid Westergatan, (idag Ringsjövägen). 1876 köpte han hus och tomt av Bror Cederström och den 4 november 1878 erhöll han lagfart på Lilla Westergatan 1, (idag Västergatan). Tomten var på 9.300 kvadratfot och låg i anslutning till

hans föregående tomt. Längs Lilla Westergatan uppförde han en lång länga som hade ena gaveln mot Gamla Torg. (En antydning om detta får man genom ett fotografi av Höga Hus som finns på Hörby museum i det så kallade Hörby-rummet. Även kartan från år 1879 visar längan). I den västra delen av längan inrättades ett stall för åtskilliga hästar.

Förutom diversehandelns många olika varor sålde handlare Täcklind även lump, järnplåt, stång- och bandjärn.

Våren 1881 uppfördes inte mindre än 14 hus på skilda håll i byn. Bland dessa kan nämnas postmästare Benedictssons, där både post och bank fick lokaler. Garverifaktor C. A. Westerblad uppförde ett ståtligt tvåvåningshus där bland annat hans garverirörelse inrymdes. Handlare Sven Thorsson uppförde en stor gård i centrala byn. Han blev på kort tid en av byns och kanske också häradets största affärsman. Hans handelsbod blev vida större än C. M. Ljungbergs som fick finna sig i att stiga ned från första platsen.

Vid denna tid öppnade firman Ohlsson & Winqvist en stor kruthandel. John Ohlsson och Jonas Winqvist ingick kompanjonskap redan 1875 och startade då en järnaffär. Tio år senare köpte de det gamla tingshuset på



Gamla Torg och Storgatan på 1860-talet. Huset till vänster det gamla fånghuset.

auktion. Huset renoverades, och i mars 1886 invigdes deras nya järnaffär.

Samma dag som tingshuset auktionerades ut såldes den gamla fånghustomten med dess förfallna byggnader. Tomten köptes av skräddare J. Stjernqvist, som efter rivningen av husen uppförde en tvåvåningsbyggnad.

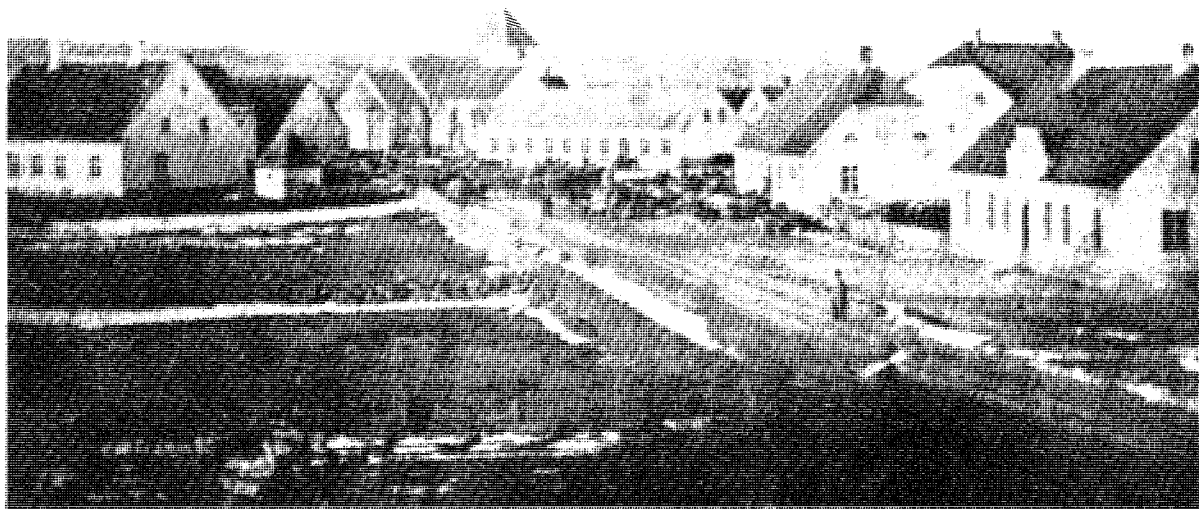
I en av lokalerna inflyttade i oktober 1885 Nya Garnboden. Firman, som etablerade sig i Hörby 1883, låg först i Storgatan och ägarna Sjöstedt & Ohlsson hade även affär i Eslöv.

Sedan kopparslagare L. J. Ekman avvecklat sin rörelse i byn 1869, fortsatte han i mindre skala i lokalerna som en gång inrymt klockgjuteriet vid gård nr 19. I februari 1882 utbjöd han sin gård till försäljning. Han var 64 år och hade under de sista åren varit sjuklig. Handlare Sven Thorsson köpte gården och Ekman fick löfte om att få bo kvar till den 1 oktober. Det blev dock inte så, den 6 juni avled Ekman.

Det var troligen Sven Thorsson som döppte gård nr 19 till det vackra namnet Thors-hill.

Abon Nils Månsson, ägare till nr 6 o 21 3/128 mtl och nr 15 1/8 mtl, avled hastigt i maj 1880, 31 år gammal. Hustrun Hanna Nilsson, som förvärvat hans arvsrätt, köpte året därpå hans faders del. I slutet av 1882 sålde hon nr 6 o 21 47/2184 mtl och nr 15 7/256 mtl till smedmästare Olof Löfvist som på det förstnämnda mtl inrättade en stor smedja.

Mitt emot denna hade C. Persson sin gård och järnhandel. I april 1882 överlät han järnhandeln till R. Johnsson som flyttade denna till Gamla Torg. Den 5 oktober samma år öppnade C. Persson istället en manufaktur-, diverse- och stenkolshandel. I mars 1883 öppnade den kända firman C. J. Carlins bokhandel i Eslöv filial hos C. Persson. I september samma år gick R. Johnsson i konkurs och C. Persson etablerade ånyo en järnaffär på sin gård.



Storgatan på 1860-talet, i äldre tider "Dröften". Den öppna platsen till vänster tillhörande nr 6 o 21. På motsatta sidan ägdes det första huset av Ernst Hallqvist. Huset längre ner var bagare Göran Ingeman Wibergs.

Efter det att man i mitten av 1800-talet skiftat marken på Hörby lertäkt började man under 1870-talet fylla ut hålor och dika upp marken. Undan för undan började hus uppföras på området och 1883 var nästan hela lertäkten bebyggd.

Vid Slagtoftagatan (idag Slagtoftavägen)

låg den holländska väderkvarnen. 1866 köpte mjölnare Christoffer Andersson kvarnen och 1874 övertogs den av hans son Lars, som under några år varit dräng hos sin far.

För en mjölnardräng var arbetstiden 12 timmar och under den brådaste tiden, d.v.s. på vintern kunde det bli upp till 20 timmar

per dygn. Fanns det ingen hissanordning i kvarnen måste de tunga säckarna bäras och tömmas i matarbingen längst upp. I regel var det fullt jämförbart med tredje våningen i dagens hyreshus.

Den holländska väderkvarnen var uppförd på lertäkt nr 11 och dess boningshus på lertäkt nr 18. Nr 11 ägdes av åbon och kvarnägare Per Larsson samt åbon Ola Olsson som båda ägde vars 1/6 mtl av gård nr 11.

Våren 1877 sålde Lars Kristoffersson kvarnen till mjölnare Jöns Olsson som inflyttade till byn den 14 april från Kattarp där han arrenderat en väderkvarn i Västra Ebbarp.

Den 24 oktober inflyttade mjölnardrängen Olof Johannesson och på samma datum året efter mjölnardrängen Johannes Olsson. Båda kom från Kattarp och fick plats hos mjölnare Jöns Olsson. Troligen hade de även tidigare tjänat hos honom.

Mjölnare Christoffer Andersson flyttade 1878 från lertäkt nr 18 till gård nr 17.

I september 1881 köpte mjölnare Jöns Olsson lertäkt nr 11 av åbon Per Larsson och åbon Ola Olsson samt lertäkt nr 18 av åbon Nils Olsson.

Den holländska väderkvarnen hade fyra par stenar, skal- och grynkvarn samt två siktar. Den drevs dels med vindkraft och dels av en så kallad lokomobil som hade en vertikal ångmaskin på sju hästkrafter.

Väderkvarnen var uppförd i eke- och furutimmer under tak av dels asfaltpapp, dels spån. Lokomobilen stod i ett trähus under spåntak.

Boningshus och uthuslänga var av brädbeklätt råstensverk under spåntak.

Vid ettiden natten till den 26 juli 1885 brann kvarnen och tre närgränsande hus ned till grunden.

Klockan 1/2 9 på kvällen avlägsnade sig mjölnare Jöns Olsson för sista gången den dagen från kvarnen och gick till sitt intill belägna boningshus. Kvarnen var då igång, men ångmaskinen (lokomobil) hade stannat. Mjölnardrängen Lars Nilsson stannade kvarnen, varefter han låste inifrån portgången på västra sidan intill maskinrummet och gick ut genom östra portgången mot gatan, låste porten och lade nyckeln i fönstret i drängkammaren.

I byn tjänstgjorde Österberg som natt-

väktare och hade skyldighet att tillkännage genom tutning klockslagen från klockan 11 på kvällen till klockan 03 på morgonen. Då elvaslaget tillkännagavs mitt för kvarnen tyckte han sig se ett ljus från östra fönstret. Han trodde dock att man företog något arbete i kvarnen.

När han tutade för tolv- och ettslaget vid kvarnen var fortfarande ljuset kvar och tycktes något starkare. Österberg fortsatte dock sin vandring upp om järnvägsstationen och ned längs Nygatan.

När han strax efter ett kom till Nya Torg möttes han av handlare Fr. Petersson som kom springande från Gamla Torg. Han fäste Österbergs uppmärksamhet på ett ljussken bortifrån kvarnen. Tillsammans hjälptes de åt att få liv i Hörbyborna då man förstod att kvarnen brann.

Genom Österbergs tutning väcktes Jöns Olsson och hans hustru Bengta Sonesdotter. Genom fönstret fick de se att kvarnen stod i lågor. Även grannarna hade väckts och skyndade hastigt till kvarnen där man gjorde ett försök att komma in i denna. Då elden redan angripit trappan upp till kvarnen var alla försök att komma in fruktlösa. Istället koncentrerade man sig på att rädda lösegendomen i boningshuset och stallet.

Under tiden anlände sprutor och manskap till platsen. Kvarnen brann ned på en halvtimmes tid och den häftiga elden, som fått hjälp av en sydlig vind, förde brinnande tjärpapp långt upp i skyn. Detta och den intensiva hettan antände mjölnare Jöns Olssons, smedmästare Peter Lundahls och snickare S. Dahlsjöns boningshus, vilka delvis var uppförda i trä.

Efter ett par timmars ihärdigt arbete där nästan hela byns befolkning deltog i släckningen lyckades man begränsa elden till ovannämnda hus som brann ned till grunden. Stundtals var ett brädupplag och byggnader tillhörande Sven Larsson starkt hotad och ett hus tillhörande Elna Olsson blev illa åtgånget.

När branden var släckt, kunde byns invånare blicka ut över ett område som var täckt av bråte, tjärpapp och sot. Här och var rester av bohag som man lämnat kvar.

Branden var det allmänna samtalsämnet och naturligtvis var undran stor om hur den uppkommit. Förhör hölls och alla vittnena var överens om att branden börjat i den västra delen av kvarnen där malningen företogs och inte i maskinrummet där lokomobilen stod. Den starka friktionen som bilda-

des vid malningen kan ha antänt en tomsäck som enligt mjölnardrängen August Åkesson hade placerats för att förhindra sädens nedrinnande vid en så kallad "sluss".

Om nattväktare Österberg slagit larm redan vid elvatiden då han såg att det lyste i kvarnen, hade elden troligen aldrig fått den spridning som den nu fick. Det enda som räddades från branden var det mesta av de drabbades bohag samt kvarnens lokomobil. Allt annat blev lågornas rov.

För mjölnare Jöns Olsson och hans familj var detta det andra hårda slaget på kort tid. Tre månader före branden avled deras sexåriga dotter Olga Theresia.

Ganska snart restes nya hus och kvarnen byggdes upp under ledning av kvarnbyggare G. Svensson från Mjöhult.

(Mer om kvarnens historia se under kapitlet Hörby väderkvarn).

Ytterligare ett antal bränder i byn under 1880-talet förtjänar att omtalas. Vid halv ettiden natten till den 9 oktober 1882 utbröt en brand hos sadelmakare Johan Nilsson i Råbygatan. Elden uppkom i brygghuset, som var inrymt i boningshuset. Elden bekämpades med sex sprutor och då vädret var lugnt lyckades man begränsa elden till boningshuset som brann ned till grunden. Området var ganska tätbebyggt så med en aldrig så liten vind kunde en hel rad hus ha strukit med. Efter branden flyttade sadelmakare Johan Nilsson sin verksamhet till Nygatan nr 4.

En annan brand utbröt vid middagstiden den 2 november 1887 i skomakare P. Neumanns hus vid Nygatan. Endast rester av boningshuset blev kvar.

Den svåra tid som landet befann sig ekonomiskt i började alltmer att drabba byn i mitten av 1880-talet. Byggandet avstannade helt och konkurserna blev allt fler.

Bland dem som kom på obestånd var även mjölnare Jöns Olsson. Efter den svåra branden och avbrottet i kvarnverksamheten blev det stora svårigheter. Den 30 januari 1886 var konkursen ett faktum och lertäkterna nr 11 och 18, där bland annat den nyuppförda holländska väderkvarnen stod, samt tomterna Slagtoftagatan nr 5 och Möllegatan nr 1 med därå nyuppfört boningshus i tegel utbjöds till försäljning.

Även Hörby Bränneribolags vattenkvarn, nr 16, med benstamp och sågverk var till salu eller bortarrendering. Då ingen

köpare eller arrendator anmälde sig köpte handlare Sven Thorsson en tredjedel av kvarnen. Sven Thorssons rörelse växte alltmer under början av 1880-talet. Förutom det som nämnts innehade han också en spannmåls-, gödnings- och timmeraffär.

Hans lysande affärsbana fick ett hastigt slut, den 20 augusti 1886 dog han i nervfeber (tyfus). Han blev 44 år.

En annan av byns stora män dog den 28 februari samma år. Det var gästgivare Johan Nilsson, som drabbades av ett slaganfall som hastigt ändrade hans liv. Han blev 38 år och efterlämnade hustru och sex minderåriga barn.

Mjölnardrängen Olof Johannesson som fick plats hos mjölnare Jöns Olsson i oktober 1877 flyttade till Gudmuntorp i oktober 1879. Han gifte sig med Matilda Lundahl, dotter till smedmästare Peter Lundahl. Efter många flyttningar mellan olika kvarnar kom han till Flenninge i april 1885. När så den holländska väderkvarnen i Hörby utbjöds till försäljning var han en av spekulanterna.

I november 1886 tillträdde Olof Johansson kvarnen. (OBS! Efternamnet hade han ändrat från Johannesson till Johansson). Samtidigt öppnade han en mjölhandel i smedmästare Peter Lundahls hus.

Efter konkursen arrenderade mjölnare Jöns Olsson under några år den "Otterstedtska kvarnen" i Eslöv som då stod öde.

Lars Ludvig Otterstedt köpte en stubba-



Sven Thorsson.

mölla 1872 som han lät riva. En bit därifrån uppförde han en ny kvarn. Han avled i januari 1885 och hans hustru Bengta ett år tidigare. (Exakt 100 år efter kvarnbranden i Hörby brann kvarnen i Eslöv ner till grunden. Den 29 december 1985 var den ett minne blott).

Den lilla byn fortsatte att växa. I slutet av 1885 började man intressera sig för anläggandet av ett telefonnät, som skulle inkopplas på statens skånska telefonnät. Tidigare hade det funnits telefoninrättning i byn med en ledning från befallningsman Georg Krooks bostad Georgshill till järnvägsstationen och mellan gästgivargården, järnvägshotellet och järnvägsstationen. I januari 1886 inkopplades man på det skånska telefonnätet. Trots att väntetiden många gånger var flera timmar lång för att bli kopplad växte antalet abonnenter.

I november 1886 öppnades den nya järnvägslinjen till Tollarp.

I april 1886 överlämnade handlare C. W. Möller sin affär till Magnus Thornberg. Han hade varit anställd omkring sju år i handelsaffären och under dessa år vunnit sin chefs ynnest och ansågs vara en värdig efterträdare, då han var klippt och skuren för handelsmannens yrke.

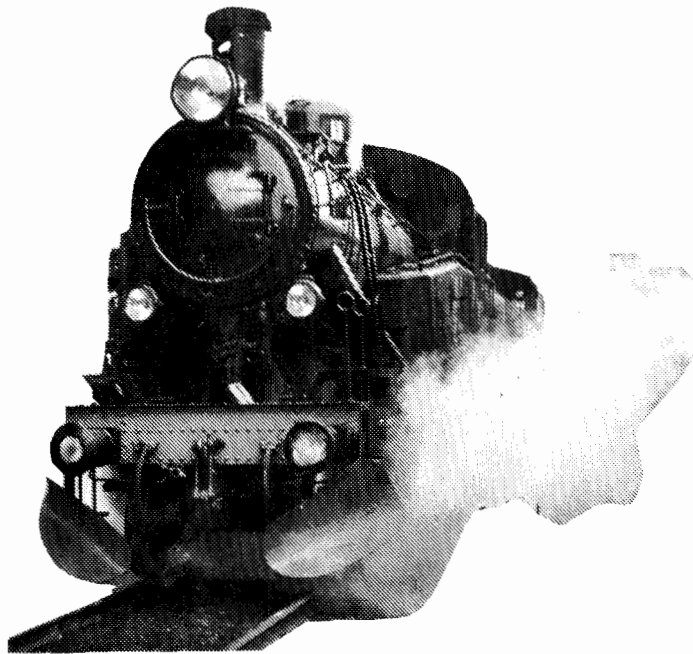
I samma månad gick handlare C. Persson i konkurs och C. J. Carlins bokhandel fick se sig om efter ett nytt ställe. Journalisten Johannes Hall som hade en bok och pappershandel inne på skraddare J. Stjernqvists gård vid Gamla Torg fick övertaga filialen. I mars 1887 flyttade han bokhandeln till Ola Håkanssons gård i Storgatan. I slutet av samma år etablerade Helena Håkanson en bok-, musik och pappershandel i det då före detta Stjernqvistska huset. Skraddare J. Stjernqvist hade gått i konkurs och det nybyggda huset hade fått en ny ägare i John Axel Petersson.

Efter konkursen öppnade C. Persson en bok och pappershandel och i februari 1887 startade han ett accidenstryckeri. (accidenstryck — tillfällighetstryck såsom blanketter, cirkulär, visitkort m.m.).

I maj 1887 öppnade S. J. Morin Nya Bageriet i före detta mjölnare Jöns Olssons hus Möllegatan 1. Här fanns sedan bagerirörelse långt fram i tiden.

Kvarnägare Per Larsson lät under året 1887 riva sin gamla vattenkvarn och uppförde en ny på samma plats. Kvarnen hade fyra par stenar. Två par för sammald och

ett par franska stenar samt skalkvarn, grynkvross och sorterare.



Måndagen den 26 juli 1888 slog en bomb ned i byn. Den kända författarinnan Victoria Benedictsson hade avlidit i Köpenhamn i en ålder av 38 år. (Hon skrev under pseudonymen Ernst Ahlgren). Som en löpeld spred sig nyheten vars sanningshalt först betvivlades, bl.a. därför att telegrammet var ställt till pigan och Victoria Benedictsson bara en vecka tidigare varit i byn efter en resa i Paris.

Men ryktet var sant och då ingen själringning skedde förstod man att hon begått självmord. Före detta postmästare Benedictsson och hans barn befann sig i Helsingborg vid dödsfallet och efter telegram från husets piga gav de sig skyndsamt hem.

Den misslyckade kärlekssagan med den store danske litteratören Georg Brandes blev för mycket för Victoria som hatade att vara kvinna. Hon hade redan gjort ett par självmordsförsök och sannolikt betraktades hon av omgivningen som smått hysterisk.



REPORTAGE OCH KOMMENTARER I
ESLÖFS TIDNINGAR ANGÅENDE
VICTORIA BENEDICTSSONS DÖD.



Dödsfall. Enligt i går ingånget meddelande från Köpenhamn afled derstädes i söndag å hotell Leopold under ett tillfälligt besök den kända författarinnan fru Victoria Benedictsson (författaremärket *Ernst Ahlgren*) från Hörby i en ålder af 38 år. Fru B. var född Bruzelius och som bekant gift med förre postmästaren i Hörby C. Benedictsson samt efterlemnar jemte maken och en dotter flera styfbarn.

Fru Benedictsson är jemförelsevis ung inom svenska litteraturen. Endast för få år tillbaka, nämligen 1884, debuterade hon med en samling skizzer och berättelser under rubriken „Från Skåne“, hvilket arbete genast tillerkände henne plats inom svenka litteraturen, der hon på grund af så väl sin literära umgängeskrets som arten af sitt författareskap räknades till „det unga Sveriges“, måhända mildaste element, och det var väl på grund deraf som hon tillerkändes författareunderstöd af Svenska akademien.

Den ofvannämnda skizzsamlingen efterföljdes snart af romanen „Pengar“ och nu senast af romanen „Fru Marianne“, mellan hvilka arbeten hon riktade litteraturen med smärre skizzer samt dramatiska verk, af hvilka proverbet „I telefon“ (ursprungligen skrifvet åt fru Ellen Hartmann) blifvit antaget till spelning på Kasinoteatern i Köpenhamn.

Uppgiften låter något tvifvelaktig, enär det säges, att man telegraferat om dödsfallet till — pigan.

Fru Victoria Benedictssons självmord spred sig i tisdags som en löpeld genom detta samhälle och väckte öfverallt den största förvåning och undran.

Då underrättelsen om hennes död så oförmodadt anlände till hennes hemtrakt, der hon något mera än en vecka förut varit synlig, frisk, och ovanligt blomstrande, vågade en och annan med fru B:s familjeförhållanden mera förtrogen hysa tvifvel, att det plötsliga dödsfallet, utan föregående sjukdom, ej haft naturliga orsaker, ett antagande, som vann ytterligare stöd deraf, att den eljest öfliga själaringningen, som enligt gammalt bruk bort försiggå här, uteblef.

Då det korta telegrammet med underrättelsen om hennes död, anlände till hennes hem, befann sig familjen i Helsingborg. Telegrammet mottogs dertöre af husets mångåriga trotjenarinna, som åter i sin ordning derom pr telegraf afsände underrättelse till sitt herrskap.

Kunde väl detta självmord af en kvinna med så npphöjda begrepp hafva varit öfverlagdt, eller var det stundens ingivelse?

Följande skäl torde tala för det förra antagandet:

Vid sitt sista besök i hemmet bad hon sin dotter, hvilken hon dittills aldrig ansåg sig hafva visat en moders kärleksfulla vård, om tillgift för hvad hon mot henne i detta afseende felat och medtog henne på sin resa till Köpenhamn. I lördags skickade hon henne öfver till sin fader och halvesyster i Helsingborg, och i söndags skedde självmordet.

Victoria Benedictsson, alias Ernst Ahlgren har för alltid nedlagt sin penna, denna penna, hvarur så mycket „snille och smak“, någon gång den grymmaste satir flödat. Hennes författare-verksamhet är alltför väl känd för att behöfva vidröras, och öfver hennes lif såsom maka och moder breda vi, af pietet för den dödas minne, glömskans slöja, citerande den gamla satsen: intet annat än godt om de döda.

Hon lär skriftligen hafva uttryckt sin önskan att få hvila i Danmarks jord.

* * *

Om fru Benedictssons förhållande under sista tiden innehålla Köpenhamstidningarne några detaljer, hvilka antagligen härstamma från hennes literära umgänge.

Vi ha redan berättat att hennes lilla kvicka poverb „I telefon“ antagits till spelning å Kasinoteatern i Köpenhamn,

och danska Socialdemokraten uppgifver att hon för detta stycke bekommit ett jemförelsevis betydligt arvode, 1,100 kronor. Denna både andliga och materiella uppmuntran borde ha verkat lifvande och uppkryande på den sjuka, men enligt ofvannämnda källa hade hon på Leopolds hotell, der hon bodde, visat sig melankolisk och med hotellets folk, hvilkas hjertan hennes vänlighet vunnit, satt hon ofta om kvällarne och talade om sitt tungsinta lif. För dem, som sågo henne så der så att säga „i nattrock“, stod det således klart att hon var själssjuk, ehuru de långt ifrån anade det tragiska slutet.

Fru B. sätte värde på vackra rum, och hotellets värd öfverlät gerna sina bästa möbler till henne. Sjelf prydde hon sin lägenhet med orientaliska mattor och solfjädrar, yppigt och excentriskt. Hon skref flitigt, unnade sig knappt tid att äta och spatsera litet. Med hotellets tjänstflicka språkade hon som en väninna vanligtvis en stund sängdags.

Äfven i lördags kväll hade hon sagt sitt vanliga: „God natt, sof godt, Ingeborg!“, stängt sin dörr och tagit ur nyckeln. Det var folk uppe i hotellet till klockan två eller tre på natten, men ingen hörde något ovanligt ljud från fru Benedictssons rum.

Söndag förmiddag såg man icke till den svenska författarinnan. Omkring kl. 12 klappade jungfrun på dörren. Intet svar. Då tog hon sin hufvudnyckel, öppnade dörren, utstötte i detsamma ett skri och svimmade.

Värden skyndade dit. I det halfmörka rummet — gardinerna voro nedrullade — låg fru Benedictsson på mattan framför sängen i bara linnet, med krampaktigt förvridna drag och badande i lefradt blod. En rakknif hade fallit ur hennes högra hand, den venstra handen var styft utsträckt. Hon hade skurit af balsens pulsåder. På en möbel vid sängen stod ett nedbrändt ljus på en bricka.

En läkare, dr Philipsen, tillkallades genast, och han konstaterade, som redan sagdt, att döden inträffat genom förblödning och stelkramp. Fru Benedictsson hade, liggande i sängen, skurit af halsen; så hade stelkramp gripit henne och ryckt hennes kropp i konvulsioner, så att hon fallit ned på golvet.

Värden skickade bud efter hrr Georg Brandes och Axel Lundegård, till hvilken sistnämnde författarinnan adresserat ett bref som läg på bordet. I ett annat bref uppgaf hon de i hennes ego varande penningarna till 340 kronor kontant samt 1000 kronor på en sparbanksbok och anhöll att man dermed skulle bestrida de omkostnader, som kunde erfordras.

Liket fördes till St. Johannes-Stiftel-

sens likhus, der det nedlades i en glaskista. Det telegraferades till familjen, af hvilken en dotter infann sig under loppet af dagen.

Om fru Victoria Benedictsson.

Att författaremärket Ernst Ahlgren varit högt skattadt inom nordiska litteraturen framgår af de sympatiska minnesrunor, som de större danska och svenska tidningarne skyndat att rista vid den oförmodade underrättelsen om dödsfallet.

Sorgen vardt dubbel — skrifer Göteborgs Handelstidning — vid tanken på de bittra lidanden, hon haft att genomgå, innan hon, som ju städse fört den stränga pligttröhetens och försakelsens talan, tillgripit den förtviflade utvägen att söka befriaren-döden.

* * *

I februari i år blef hon sjuk igen — dödssjuk, trodde hon sjelf, omtalar Aftonbladet. Hon tillfrisknade likväl, men blef ej mer densamma som förut.

Arbetslusten var mera sjudande än någonsin, men en viss oro tycktes ha hindrat henne från att på allvar taga itu med arbetet. I slutet af maj for hon till Paris för att förströ sig, kom sedan till Köpenhamn för att arbeta i ro på en berättelse med titeln „Att dö“, ett ämne, som hon hade liggande sedan flera år tillbaka.

* * *

Få hafva — säger Stockholms Dagblad — burit sådana lidanden som hon med ett sådant tålmod. Och få hafva så som hon förstätt undvika att låta sina vänner känna något af egna bekymmers tyngd. Man visste att hon sällan var fullt frisk, man visste att hennes lynnes grundton blifvit dyster, men man frestades af hennes glädtiga, vänsälla, intresserade umgänge nästan att tro motsatsen. Hennes personlighet hörde till dem, som icke blott fängsla redan vid den första bekantskapen, men som alltjemt vinna större tillgifvenhet och uppriktigare än hon lära ej många af sina vänner blifva saknade.

* * *

Danska Socialdemokraten omtalade i onsdags att man önskat hemlighålla den aflidnas dödssätt, men tillade att tidningen för sin del ej fann något nesligt i att på sådant sätt som fru B. skiljas från lifvet.

Med anledning häraf har tidningen mottagit följande skrifvelse:

Till Redaktionen af Socialdemokraten.

I edert omtalande af den svenska författarinnan, fru Victoria Benedictssons själsmord förekommer ett par rader, som

gör, att jag känner det som en pligt att bedja er om plats för en anmärkning. Icke en rättelse — blott en upplysning.

Det är sant, att jag önskade händelsens hemlighållande, inen icke längre än tills den aflidnas närmaste anhörige på annat sätt, än genom tidningarne, fått veta hvad som skett.

Dödsättet har jag aldrig önskat hemlighålla. Tvärt om! Min aflidna väninna hyste den innerligaste öfvertygelse om en människas rätt att dö, när det ej längre var möjligt att lefva. Och jag vet, hur brinnande hon önskade få denna rätt erkänd.

Det skulle också strida alltför mycket emot, hvad som för mig är religion, att hyckla eller ljuga på hennes graf.

Köpenhamn den 24 juli 1888.

Axel Lundegård.

Jonas Lie om "Ernst Ahlgren".

I ett bref dagtecknad den 3 aug., som meddelas i Norska Dagbladet, heter det:

„Underrättelsen om „Ernst Ahlgren“ gick mig svåra när. Hon hade så nyligen varit hos oss i Paris, vi voro ännu liksom värmda af hennes umgänge, hennes tröga, goda, skånska dialekt lekte ännu i örat — och så få veta, att hon kanske suttit och grufvat och grufvat på

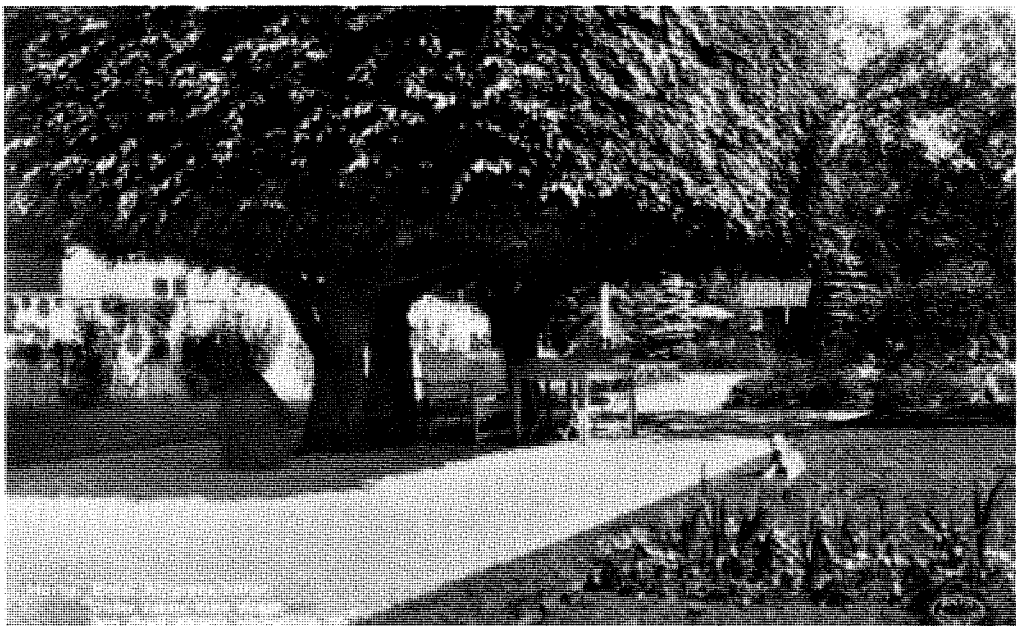
detta tunga, mörka afgörande, under det hon så mildt biktade för oss sin tungsinthet. Förra vintern voro vi också samman i Paris och efter den tiden kommo ett par riktigt sorgsna bref som från en ensam — och nu veta vi då, att det icke var någon tom klagan.

Ja, jag sörjer öfver henne, ej minst för hvad hon var i konsten; hon egde detta sanna, naturliga, som är så sällsynt och hon gaf det med en kraft, som gjorde, att det lif hon hade sett, blef i så intensiv grad till lif igen. Hennes små berättelser från folklivet skola alltid stå såsom arbeten af första rang i Sveriges och Norges literatur, och hennes större böcker, så fulla af finhet och sanning, egde det dyrbara vid sig, att de lofvade så mycket för framtiden. Hon var en förlust!

Och hvilken egendomlig skepnad var hon icke — lång, smal, spänstig med de mörka ögonen, det glatta lilla hufvudet och ansigtet med blandning af något skånskt, segt, trögt och fin intelligens — som af bonden och en gammal slägt (Bruzelius) — och så denna höga figur med krycka som ett splittradt, nedslaget träd! Man kunde såväl förstå hvarför hon i fädernehemmet, då hon som ung yster flicka sprang i åkrarne i Skåne, kallades „fars pojke“.

Vid avskedet med Brandes lär han ha yttrat: "Du har intet att takke mig for. Jag intet givet dig. Du rejser som den samme dumme Torsk som Du kom!"

Victoria Benedictsson blev efter egen önskan begravd i dansk jord. Hennes grav finns på Vestre Kirkegaard i Köpenhamn.



Ernst Ahlgrens bokar. Två av de tre träden står fortfarande kvar i trädgården vid Råbygatan. En minnessten är placerad vid sidan om träden och har följande text: "Under bokars svala skugga fann Ernst Ahlgren arbetsglädje, ro".

Månadsmarknaderna växte sig allt större och till marknaden i juni 1888 fick hantverkarna flytta till Nya Torg medan Gamla Torg reserverades för de som sålde lantmanprodukter och livsförnödenheter.

Nya Torg var dock i ett bedrövligt skick och för att förbättra torget forslade man i november dit 15 vagnslaster grus från stengravarna i Höör.

Ett annat nyttigt arbetet påbörjades samma månad. Den gamla tvättplatsen nere vid ån byggdes om. Ett tvätthus med klappbrygga uppfördes. Det var mycket välkommet för nu slapp man stå ute i ur och skur under bar himmel med sitt slaskiga arbete.

Den första brevbäraren i byn anställdes på eget initiativ av postmästare V. Bratt, men efter några veckor fick verksamheten upphöra på grund av bristande intresse från allmänhetens sida. Utdelningen av breven kostade 3 öre.

Den 14 januari 1889 avled kvarnägare Per Larsson. Kvarn och jord köptes av hans granne åbon Ola Olsson. Kvarnen arrenderade han ut till mjölnare Jöns Olsson som lät bygga om den till en valskvarn, då valsmjöl blev en allt mer efterfrågad vara som hittills fått tagas hem långväga ifrån. Kvarnen togs i bruk i april 1890.

Någon lång glädje av sitt köp fick inte Ola Olsson. Den 12 november 1889 avled

han och hans hustru Else Persdotter fortsatte efter bästa förmåga att driva jordbruket tillsammans med dottern Anna.

1889 upplöstes kompanjonskapet mellan John Ohlsson och Jonas Winqvist. Den sistnämnda fortsatte med järnhandeln medan John Ohlsson började driva en grosshandelsaffär i spannmål.

Livligt diskuterades municipalsamhällsfrågan i byn och under 1889 skedde en omräkning av de flesta av byns hustak för i municipalstadgarna stod att taktäckning med spån inte var tillåtet.

I mars året därpå kunde människorna beskåda ett märkligt beteende på torget. En lantman som torgförde grisar kom inkörande i byn och ställde sig i den rad som grishandlarna fått sig tilldelad. Han gick sedan tre gånger avigt omkring vagnen och när han varje gång kom till vänster framhjul böjde han sig ner och tog av den jord som under resan till Hörby fastnat i ekrarna och kastade en handfull över grisen medan han mumlade några ofattbara ord. Kanske skulle besvärjelserna ge tur, så att alla grisarna blev sålda.

Det blev dock motsatt verkan. Grishandlaren var den sista som lämnade torget och med sig hem hade han lika många grisar som han kom dit med.

Postkungörelse.

De personer inom Hörby, hvilka åstunda att medelst särskildt anskaffade brefbärare få bref och tidningar m. m. till sig hemburna mot en afgift till brefbäraren af 3 öre för hvarje gång samt särskild öfverenskommen rabatt vid daglig hembäring, torde intill utgången af innevarande månad å postkontoret härstädes uppgifva namn och bostad. Äfven utom byn bosatte kunna uppgifva ställen inom byn, der de önska att till dem adresserade postförsändelser måtte dem tillhandahållas.

Postkontoret i Hörby den 12 nov. 1888.
V. Bratt.